

Utvisning

Innspill til Prop. 83 L (2020-2021)

Endringer i utlendingsloven (nytt tiltak ved brudd på utlendingsloven m.m.)

Hensynet til barnets beste ivaretas ikke i tråd med FNs barnekonvensjon artikkel 3 og Grunnloven § 104 i utvisningssaker som berører barn fordi en av foreldrene vurderes utvist. NOAS mener det foreliggende lovforslaget ikke vil føre til nødvendige bedringer i vurderingen av barnets beste i disse sakene.

Frykter liten effekt av forslaget

Regjeringen foreslår å innføre tre års tilleggstid for å få permanent oppholdstillatelse (i tillegg til botidskravet på tre eller fem år som allerede gjelder), som et mulig alternativ til utvisning. Regjeringen understreker imidlertid at de nye reglene om tilleggstid ikke skal danne grunnlag for noen generell oppmyking av praksis, og at «*heller ikke i saker som berører barn, legges det opp til en generell oppmyking av praksis*».

Regjeringen foreslår også at tilleggstid kan benyttes i saker hvor det i dag ikke utvises – eksempelvis av hensyn til barnets beste. Det innebærer at det vil ilegges reaksjoner i flere saker enn tidligere.

Det er svært uklart i hvor mange saker tilleggstid for permanent opphold vil brukes i stedet for utvisning. Vi er bekymret for at det vil gjelde få saker, og få mindre betydning enn det som var intensjonen i Stortingets vedtak. Vi advarer mot en lovendring som i hovedsak kun fører til at det blir ilagt sanksjoner i flere saker, uten at færre barn blir adskilt fra sine foreldre.

Det er positivt at departementet vil utrede praksis i utvisningssaker, og at UDI skal lyse ut et oppdrag om å utrede behovet for mer muntlig og direkte høring av barn i utvisningssaker.

Utfordringene

Manglende rettshjelp: Det gis gratis rettshjelp i saker der utlendingen utvises på grunn av brudd på utlendingsloven, for eksempel fordi utreisefristen er oversittet. Antall timer rettshjelp er imidlertid få, og det gis ikke ekstra rettshjelp i utvisningssaker som berører barn. Det er urimelig å forvente at advokaten skal jobbe gratis for å ivareta barnets rettssikkerhet.¹

Sviktende utredning av barnets beste: Det truer rettssikkerheten i utvisningssaker at det i liten grad innhentes opplysninger om barnets situasjon, tilknytningen til forelderen som skal utvises, og omsorgsevnen til den gjenværende forelderen. Vedtakene gjennomgått i rapport fra NOAS og Redd Barna fra 2020², viser svært sviktende utredning av barnets beste, hvor det åpenbart ikke er innhentet nok opplysninger til å vurdere barnets beste. I flere av sakene er adresse, juridisk status og hvem som har det formelle foreldreansvaret de eneste opplysninger som fremkommer om barnet. Ikke i noen av vedtakene er det opplysninger om hvordan barnet faktisk har det, eller hvordan den konkrete omsorgssituasjonen er i det daglige. Det mangler opplysninger om barnets konkrete omsorgssituasjon, helsesituasjon, tilstedeværelse/fravær av sårbarhet, sosialt nettverk og eventuell barnehageplass eller skolegang.

¹ Jf. stykkprisforskriften § 5.

² NOAS og Redd Barna, *Barnets beste i utvisningssaker*, 2020 (tilgjengelig fra: https://www.noas.no/wp-content/uploads/2020/03/NOAS_Barnets-beste_rapport_WEB.pdf).

Barn høres sjeldent muntlig av UDI og UNE: Barn har ifølge artikkel 12 i Barnekonvensjonen rett til å bli hørt i saker som vedrører dem. NOAS' erfaring fra rettshjelpsarbeidet er at forvaltningen svært sjeldent hører barna muntlig og direkte i saker hvor en av deres foreldre vurderes utvist. UNEs egen gjennomgang fra oktober 2019 av 54 utvisningssaker som berører barn, viser at UNE ikke hørte barnet muntlig i noen av sakene. Det er problematisk at UDI og UNE forventer at advokaten påtar seg oppgaven med å høre barnet, når advokaten ikke får betalt for det. Mulighet for høring gjennom advokat kan heller ikke erstatte et barns mulighet til å forklare seg muntlig og direkte for beslutningsorganet. Det er viktig at andre enn foreldrene hører barna direkte og muntlig, for å unngå situasjoner der barnet holder tilbake informasjon for å skjerme foreldrene.

Standardiserte begrunnelser i vedtak: NOAS' erfaring er at UDIs vurderinger av barnets beste i utvisningsvedtak i stor grad består av standardisert tekst, uten konkret informasjon om barnets situasjon eller hvordan barnet vil påvirkes av atskillelse fra en av sine foreldre. Vedtakene preges av manglende individuelle vurderinger, som følge av manglende utredning av barnets situasjon.³

Innvandringsregulerende hensyn trumfer hensynet til barnets beste: Erfaringen fra NOAS' rettshjelpsarbeid, er at det skal mye til for at barnets beste skal få forrang foran innvandringsregulerende hensyn. Selv i saker der barnefaglige uttalelser fra blant annet pedagoger og psykologspesialister klart viser at det vil få store negative konsekvenser for barnet hvis forelderen utvises, er det sjeldent det får avgjørende betydning for utfallet av saken. Domstolenes praksis i utvisningssaker er heller ikke ensartet. Det er derfor behov for forskriftsreguleringer for å sikre at forvaltningen legger tilstrekkelig vekt på hensynet til barnets beste. I mange av utvisningssakene NOAS ser i rettshjelpsarbeidet, er det kun oversittet utreisefrist som er grunnlaget for utvisningen. I disse sakene er det et særlig behov for å vurdere alternative reaksjonsformer til utvisning.⁴

NOAS' anbefalinger

Regjeringens lovforslag svarer ikke på behovene gjennomgått i forrige avsnitt. For at barnets beste skal vurderes i tråd med Barnekonvensjonen og Grunnloven i utvisningssaker, anbefaler vi:

- Barn må ses som egne rettssubjekter og gis rettshjelp. Hvert barn som berøres i utvisningssaker bør gis minimum 3 timer ekstra rettshjelp.
- Utvisningssaker som berører barn må opplyses godt nok, og barns rett til å bli hørt må sikres.
- Regjeringen bør endre utlendingsforskriften § 14.1, for å sikre at UDI og UNE gjør en grundig, helhetlig og individuell vurdering av barnets beste i hver enkelt sak, som synliggjøres i vedtak, slik Barnekonvensjonen krever:
  - Tilsvarende som i bestemmelsene for lengeværende barn og enslige mindreårige, bør det i § 14.1 spesifiseres hvilke momenter UDI og UNE skal utrede og vektlegge i vurderingen.
  - § 14.1 bør presisere at vedtak om utvisning skal være forsvarlig ut fra hensynet til barnets beste (tilsvarende som i bestemmelsene om lengeværende barn og enslige mindreårige).

³ Ibid.

⁴ Ibid.

- Regjeringen må sikre at barnets interesser danner utgangspunktet, løftes spesielt frem og står i forgrunnen i forvaltningens utvisningsvurdering, i tråd med dom fra Høyesterett⁵. Det bør gjøres gjennom endringer i utlendingsforskriften (se forslag til endringer i utlendingsforskriften i foregående punkt.)
- Hovedregel for brudd på utlendingsloven bør være andre reaksjoner enn utvisning når utlendingen har barn bosatt i Norge.

Kontakt i NOAS: Mona Reigstad Dabour, politisk seniorrådgiver (mrd@noas.org / 480 22 166)

NOAS, 8. mars 2021

---

⁵ Lovdata.